

ДО
ПРОФ. ЛАЗАР ГРУЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от Красимир Влахов- заместник на председателя и ръководител на Гражданска колегия

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С Ваше разпореждане от 20.06.2013 г., въз основа на определение по чл.292 ГПК на състав на IV г.о. по гр.д.№ 2042/13 г., е образувано тълкувателно дело № 6/2013 г. на Гражданска колегия за приемане на тълкувателно решение по следните въпроси:

1. Отрицателните фактически твърдения на страните в производствата по граждански дела подлежат ли на доказване, по какъв начин, как се разпределя доказателствената тежест.
2. При предявен иск по чл.344, ал.1, т.3 КТ вр. чл.225, ал.1 КТ работникът или работодателят носи доказателствената тежест да установи факта, че след уволнението работникът е останал без работа и не е получавал трудово възнаграждение.

В проведеното на 12.12.2013 г. първо заседание на Общото събрание на Гражданска колегия по делото, след изслушване на лицата по чл.129, ал.1 ЗСВ, беше взето решение тълкувателното дело да бъде разделено, като предмет на същото да остане въпроса по т.2, а по първия въпрос, който е свързан с тълкуване на процесуалния закон, да се образува тълкувателно дело пред Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия.

При направен анализ на съдебната практика по въпроса се установи, че действително същият се разрешава по непоследователен начин от съдебните състави на ВКС. Едното от поддържаните становища е в смисъл, че по естеството си отрицателните фактически твърдения не подлежат на доказване- същите се въвеждат в процеса чрез твърдението на едната страна, а страната, която твърди обратното, носи доказателствената тежест да установи по положителен начин тези обстоятелства, които доказват нейното твърдение и изключват твърдението на насрещната

/Решение № 361/10 от 31.05.2011 г. по гр.д.№ 484/09 г. на I г.о./ В същия смисъл е Решение № 391 от 18.10.2012 г. по гр.д.№ 1139/11 г. на I г.о., според което доказването на отрицателен факт става чрез доказване на изключващите го положителни факти. Според възприетото в Решение № 134 от 17.03.2011 г. по гр.д.№ 1713/10 г. на IV г.о., доказването на отрицателен факт става чрез ангажиране на доказателства за положителни факти, които да създадат достатъчно убеждение за събъдването на отрицателния. Съгласно Решение № 394 от 18.05.2010 г. по гр.д.№ 1584/09 г. на III г.о., отрицателен факт не подлежи на доказване, поради което за страната, която се позовава на такъв факт и има интерес от установяването му, не съществува доказателствена тежест за неговото доказване. Разпоредбите на чл.127, ал.1 ГПК /отм./, респ. чл.154, ал.1 ГПК, касаят положителните факти, които се твърдят от страните и на които същите основават своите искания и възражения. Само тези факти като състояли се събития са се обективирали в действителността и с оглед на това могат да бъдат доказани. Въз основа на това е формулиран извода за неправилност на практиката на съдилищата, според която при разрешаване на спор за присъждане на обезщетение по чл.225, ал.1 КТ в размер на brutното трудово възнаграждение за времето, през което работникът или служителят е останал без работа поради незаконно уволнение, но за не повече от 6 месеца, в тежест на работника е установяването на факта, че за това време не е работил на друго място и не е получавал възнаграждение. Предявявайки иска за присъждане на обезщетение за определен период от време в рамките на законоустановените 6 месеца, работникът имплицитно навежда твърдение, че през това време е останал без работа и не е получавал доходи, поради което в тежест на работодателя е да установи в процеса обстоятелството, че работникът е работил на друго място и е получавал възнаграждение.

Конкретно по въпроса за разпределението на доказателствената тежест при предявен иск по чл.225, ал.1 КТ е налице практика по чл.290 ГПК и в обратния смисъл. Така според Решение № 97 от 02.03.2010 г. по гр.д.№ 5156/08 г. на II г.о., ищецът в производството по чл.344, ал.1, т.3 КТ следва да установи фактите, на които основава своята претенция за заплащане на обезщетение по чл.225, ал.1 КТ, и в частност факта на оставане без работа в шестмесечен срок след незаконното уволнение. Аналогично е даденото разрешение на въпроса и в Решение № 66/10 от 01.02.2010 г. по гр.д.№ 5401/08 г. на I г.о.- при претенция за обезщетение по чл.344, ал.1, т.3 във връзка с чл.225, ал.1 КТ в тежест на ищеца е да докаже твърдението си, че в резултат на незаконното уволнение е претърпял имуществени вреди /пропуснати ползи/, изразяващи се в пропуск да получава трудово възнаграждение по трудов договор за период от шест месеца след незаконното уволнение. Според Решение № 124 от

02.05.2012 г. по гр.д.№ 971/11 г. на III г.о., твърдението на ищеца по иска с правно основание чл.225, ал.1 КТ, че е останал без работа, действително е за отрицателен факт, но същевременно факт, за който съдът следва да направи извод въз основа на положително удостоверяване на вписаното в трудовата му книжка, издадени документи за регистрацията на ищеца в Бюрото по труда и други положителни факти, които са в доказателствена тежест на ищцовата страна. Същото становище е възприето и в Решение № 707 от 22.12.2009 г. по гр.д.№ 3164/08 г. на II г.о.

По въпроса изобщо за допустимостта в процеса да се доказват отрицателни факти, извън конкретната хипотеза на иска по чл.344, ал.1, т.3 във връзка с чл.225, ал.1 ГПК, са налице решения на състави на ВКС в противоположния смисъл на гореизложения, които възприемат такова доказване за допустимо. Така според Решение № 571 от 22.11.2010 г. по гр.д.№ 221/09 г. на IV г.о., при предявен иск за лишаване от родителски права в тежест на ищеца е да докаже неполагането на грижи и непредставянето на издръжка, като е посочено, че доказателствената тежест се разпределя по този начин, тъй като искът се основава на противоправното поведение на родителя.

Според Решение № 389 от 18.10.2011 г. по гр.д.№ 1672/10 г. на IV г.о., при спор за отговорност на работника или служителя за вреди, причинени от липси /чл.207 КТ/, върху отчетника се възлага тежестта да докаже, че не е причинил щетата, или ако я е причинил- че това не е извършено виновно, тъй като законът е въвел оборима презумпция за причиняването на липсата на отчетника, а оттук и за неговата вина. В Решение № 151 от 13.07.2011 г. по гр.д.№ 409/10 г. на IV г.о. е прието за установено, че по делото не е доказан по безспорен начин отрицателния факт, че продавачът не е получил цената по договора, тъй като обективизираното в нотариалния акт негово изявление, че сумата е платена напълно и в брой, не е опровергано от събраните гласни доказателства. Тезата, че отрицателните факти подлежат на пряко доказване, е застъпена и в Решение № 209 от 16.10.2013 г. по гр.д.№ 2591/13 г. на II г.о., според което страната, която оспорва констатацията на нотариуса, че при сделката е била представена декларация за съгласие от съпруга на дарителя по чл.13, ал.7 СК от 1968 г./отм./, носи тежестта да докаже при условията на пълно и обратно доказване, че към момента на сключване на сделката такова съгласие не е било налице.

В Решение № 78 от 29.03.2010 г. по гр.д.№ 3235/08 г. на II г.о. е прието, че в производството по чл.436 ГПК /отм./ за издаване на документ за гражданско състояние /акт за смърт/, какъвто не е бил съставен, доказването на отрицателното условие, че молителят не може да се снабди

с необходимите документи за удостоверяване на посочения факт, е в негова тежест предвид охранителния характер на производството, касаещо съдебно съдействие за установяване на определени факти с правно значение.

В Решение № 38 от 24.04.2012 г. по т.д.№ 8/11 г. на I т.о. е прието, че установяване несъществуването на обстоятелство, подлежащо на вписване в търговския регистър не съставлява установяване/доказване на отрицателен факт, а се провежда чрез оспорване на материализиращите обстоятелството документи, изявления и пр., по реда на процесуалния закон и чрез доказателствата и доказателствените средства, предвидени в него, съобразно конкретиката на оспорването.

Следва да се има предвид също така, че по тълкувателно дело № 6/2013 г. на Гражданска колегия бяха дадени противоречиви становища по въпроса за допустимостта да се доказват отрицателни фактически твърдения, което сочи на действително съществуващ в съдебната практика проблем, който следва да бъде решен по тълкувателен път. Становището, че отрицателните фактически твърдения не подлежат на доказване, се поддържа от Бургаския апелативен съд, окръжните съдилища в Хасково и Велико Търново, Върховна касационна прокуратура и Висшия адвокатски съвет, докато противната теза се споделя от Великотърновския апелативен съд, окръжните съдилища в Кърджали, Ямбол, Бургас, Пазарджик, Враца, Шумен, Пловдив, Видин, районните съдилища в Кула и Търговище, Министерство на правосъдието и Института за държавата и правото при БАН.

С оглед горното и предвид взетото на 12.12.2013 г. протоколно решение от Общото събрание на Гражданска колегия по тълкувателно дело № 6/2013 г. на ГК, Ви предлагам в изпълнение на правомощията Ви по чл.125 ЗСВ да предложите на Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на ВКС да се произнесе с тълкувателно решение по следния процесуалноправен въпрос:

Отрицателните фактически твърдения на страните в гражданския процес подлежат ли на доказване, по какъв начин и как се разпределя доказателствената тежест.

Прилагам:

1. Протокол от 12.12.2013 г. по тълкувателно дело № 6/13 г. на ГК.

2. Цитираната в предложението практика на състави на ГК и ТК на ВКС по чл.290 ГПК.

С уважение:

**/Красимир Влахов- заместник
на председателя и ръководител
на Гражданска колегия/**